

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Volný projekt na téma synestezie

BcA. Markéta Doležalová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Studijní program Grafický design a ilustrace

Specializace Grafický design a digitální média

Diplomová práce

Volný projekt na téma synestezie

BcA. Markéta Doležalová

Vedoucí práce: doc. ak. mal. Ditta Jiříčková

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Pízeň, duben 2023

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Doležalová', written over a horizontal line.

podpis autorky

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Markéta DOLEŽALOVÁ**
Osobní číslo: **D21N0059P**
Studijní program: **N0211A310007 Grafický design a ilustrace**
Specializace: **GI – specializace GD a digitální média / MgA.**
Téma práce: **VOLNÝ PROJEKT NA TÉMA SYNESTEZIE**
Zadávající katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

- a) Tvůrčí záměr: Zprostředkování tématu synestezie veřejnosti grafickým jazykem.
- b) Způsob realizace: Vizuelní zpracování informací k tématu do formy informační grafiky a animované experimentální video vycházející z tématu.
- c) Cíl: Vnesení fenoménu synestezie do povědomí veřejnosti.
- d) Předpokládaný charakter výstupu: Série vizuelně informačních panelů (min. 4) a animované video (min. 30 sekund).
- e) Rozsah průvodní zprávy: Minimálně 8 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 8 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

CAVALLARO, Dani. *Synesthesia and the arts*. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company, Inc., Publishers, [2013]. ISBN 978-0786475636.
CAMPEN, Cretien van. *The hidden sense: synesthesia in art and science*. Cambridge, Mass.: MIT Press, c2008. Leonardo (Series) (Cambridge, Mass.). ISBN 978-0-262-22081-1.
BARON-COHEN, Simon a John E. HARRISON. *Synaesthesia: classic and contemporary readings*. Cambridge, Mass: Blackwell, 1997. ISBN 978-0631197645.
BERAN, Vladimír. *Aktualizovaný typografický manuál*. Osmé vydání. Praha: Kafka design, 2016.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. akademický malíř Ditta Jiříčková**
Katedra grafického designu a ilustrace

Konzultant diplomové práce: **Mgr. et Mgr. Zdeňka Špiclová**
Katedra filozofie

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 13. září 2022

Poděkování:

Poděkování patří především vedoucí mé práce doc. ak. mal. Dittě Jiříčkové a to nejen za profesionální a inspirující vedení práce, ale hlavně za osobní, citlivý a zvědavý přístup k umění během mého studia. Děkuji také Mgr. et. Mgr. Zdeňce Špiclové za rady, moudra a nadšení, které do mého projektu přinesla po obsahové stránce.

Do třetice děkuji svým blízkým za finanční i emoční podporu během studia.

obsah

úvod	3
/téma, koncept	4
//volba tématu	4
//koncept	4
///obecný záměr	4
///řešený problém	5
///koncept	5
///zdůvodnění využití synestezie jako pilíře konceptu	5
//cíl	5
///cíl projektu	5
///cílová skupina	5
/obsah	6
//synestezie	6
///definice synestezie	6
///silná synestezie	6
///slabá synestezie	7
///druhy synestezie	8
//synestezie v rámci projektu	9
//obsah projektu - instalace	9
//obsah projektu - digitální výstup	12
/forma výstupu	13
//fyzická část výstupu	13
///historie místa	13
///současnost místa	14
///metafora místa a tématu	15
///budoucí záměr	15
//publikum	15
///výsledky dotazníku	15
///výsledky pozorování	16
///shrnutí	16

///realizace	17
//digitální část výstupu	17
///webová stránka	17
///sociální sítě	17
/vizuální řešení	18
//typografie	18
//barevnost	18
//grafické prvky	19
//bannery	19
//animace	19
//webová stránka	20
//sociální sítě	20
/prameny	21
//knižní a periodická literatura	21
//elektronické zdroje	21
resumé	23
přílohy	24
seznam příloh	24
obrazové přílohy	25

úvod

Ve své práci jsem se zabývala fenoménem synestezie a jeho zprostředkováním skrze grafický design. Toto téma není v současnosti ve společnosti velmi známé a i u mě se jednalo o pojem, který jsem dokázala jen povrchově vysvětlit. Když jsem ale měla před sebou rozhodnutí na jaké téma vytvořím diplomovou práci, řekla jsem si, že bych chtěla jít cestou, kde se nejen rozvinu po vizuální a technické stránce, ale něco se i dozvím. Upustila jsem od techničtějších možností a začala rešeršovat témata, která mi připadala zajímavá a mezi nimi i synestezii.

Postupně jsem do tohoto tématu pronikala hlouběji a hlouběji a vytvořila si představu, jak bych ho chtěla přiblížit lidem okolo mě, aby se povědomí o synestezii rozšířilo.

Považovala jsem za nutné udělat si rozsáhlý přehled, abych graficky předávala správné výseky té spousty informací správným způsobem. Při tomto procesu se přirozeně absolutně změnila potřeba výstupu od mé prvotní představy.

V tuhle chvíli je projekt hotový a já po tolika měsících, kdy do tohoto tématu pronikám, nedokážu sama posoudit, jestli se mi podařilo dosáhnout mého záměru. Na druhou stranu sdílím výstupy na sociálních sítích a mezi svými blízkými a jejich reakce mě utvrzují v tom, že projekt vzbuzuje v lidech nadšení, zájem a dětskost, a tak vím, že má smysl udržovat ho při životě.

Ráda tvořím už od dětství a postupně přesně zjišťuju, jakým způsobem tvořit chci. V ateliéru Grafický design a digitální média jsem našla svůj jazyk a prostředky. Zároveň je pro mě, ale důležitý záměr mé práce a věřím, že projekt Smysluplnost vznikl a funguje s dobrým účelem.

/téma, koncept

//volba tématu

O synestezii jsem poprvé slyšela v přednáškách dějin umění a od té doby mě zajímala. Když jsem se o tomto tématu bavila s mými blízkými, zjistila jsem, že je pro veřejnost neznámé, i když třeba sami synestetiky jsou. Proto jsem se rozhodla synestezii zprostředkovat veřejnosti.

Téma jsem si vybrala na základě několika kritérií. Bylo pro mě důležité, aby byla práce pro mě a pro následné diváky přínosná po myšlenkové a informační stránce. Zároveň jsem chtěla pracovat na něčem komplexním, co by bylo průřezem digitální i tištěné grafiky. Tím jsem docílila toho, že pro mě celý proces byl zajímavý, protože jeho jednotlivé části se lišily a každá vytvářela jiné překážky.

//koncept

///obecný záměr

Neustálý přístup k informacím způsobuje přehlcení jimi, to je v dnešní době známá teze. Ve své diplomové práci si tedy kladu za cíl tento proud zpomalit. V praxi to tedy znamená, že člověk, co se dostane do kontaktu s mým projektem, se na okamžik zastaví a zaměří se na sebe, což ho odvede na malou chvíli od shonu venku.

Základní záměr je dostat téma synestezie do povědomí veřejnosti, což nechápu jako prosté informování o problematice, ale jako vytvoření podnětu vyvolání slabé synestezie v lidech. Tímto vedením k hledání jemných popudů v sobě samém cílím na můj hlavní záměr, kterým je zpomalit dnešní rychlou dobu.

///řešený problém

Dnešní doba je přeplněna informacemi a podněty. Ohrožuje to naše vnímání a důvěru v něj. S mobilním telefonem v kapse a sociálními sítěmi, které neustále stimulují naši mysl, jsme vystaveni neuvěřitelné rychlosti vjemů. To může vést k přehlcení a otupění vnímání. Proto je důležité zpomalit a věnovat se sobě samým a svému vnímání. V tomto abstraktním světě často zapomínáme, jak ho vidět našima vlastníma očima.

///koncept

Koncept mého projektu je tedy individuální zpomalení diváka (toho, kdo projekt potká online nebo offline). Vychází z principů synestezie a způsobu, jakým se naše smysly mohou propojit.

///zdůvodnění využití synestezie jako pilíře konceptu

Synestezie je klíčovým prvkem v konceptu, protože nám pomáhá porozumět komplexnosti vnímání a vjemů. Hledání synestezie v sobě sama nás podporuje v soustředění na své smysly světa, který nás neustále bombarduje podněty. Propojení smyslů může být dobrým nástrojem pro vyvolání pozitivního pocitu a otevřenosti k novým zážitkům. Celkově nás synestezie inspiruje k propojování smyslů a k lepšímu porozumění vlastnímu vnímání. Zároveň, jak jsem zmínila, téma je celkově veřejnosti neznámé a proto pro ni zajímavé. Z toho důvodu je skvělým prostředkem.

//cíl

///cíl projektu

Mým cílem je navrátit divákům vědomí a uvědomění si svého vlastního vnímání a přítomnosti ve světě. Svým projektem vytvářím podnět k tomu, aby lidé viděli, slyšeli a cítili svět kolem sebe, prostředí, ve kterém žijí, a svou vlastní přítomnost tady. Není v mých silách a ani mou ambicí přinést realizací globální dopad. Naopak stačí, když každý, kdo na projekt narazí, se na okamžik zastaví a uvědomí si něco malého sám pro sebe.

///cílová skupina

Cílovou skupinou jsou všichni, kteří čelí smyslovému a informačnímu přehlcení. Zejména však mladí lidé, kteří Ti jsou nejvíc vystaveni tlaku sociálních sítí a nutně by se měli naučit vymanit se z této spirály.

/obsah

//synestezie

///definice synestezie

Synestezie je neuropsychologický jev, který se projevuje asi u 4 % lidí. Slovo „synestezie“ pochází ze starořeckého slova „synesthesia“, které je složeno ze dvou částí – „syn“ a „aisthesis“. V překladu znamená „společný“ a „vnímat“, což může být volně přeloženo jako „společné“ nebo „propojené“ vnímání.

Zjednodušeně můžeme říct, že se jedná o překřížení dvou a více smyslů. Znamená to, že ti, kteří mají synestetickou dispozici, souběžně prožívají na základě jednoho smyslového vjemu i reálně neexistující vjem další a ten v realitě neexistuje (ale synestetik ho prožívá jako reálný). Jeden smyslový podnět vyvolává automaticky a bezděčně jiný vjem.

Přestože synestezie může být pro mnoho lidí fascinujícím tématem, zůstává pro vědeckou komunitu částečně stále nevyřešenou záhadou. Zdaleka nevíme všechno, i když vědci ve výzkumech pokročili.

Víme například, že synestezie je častěji dispozicí žen, a že se však nejspíše přenáší dědičně. Zdá se, že každé novorozeně je synestetikem, postupně se propojení smyslů vytrácí. Pojmenováváme rozdíly mezi silnou a slabou synestézií, kdy silná se projevuje jen u 4 % populace a má určitá kritéria.

Tento fenomén byl v historii nespočetněkrát zkoumán. Už Pythagoras v antickém Řecku pátral po spojení barev a zvuků. Ve staré Číně hledali vztah hudby a náboženských prožitků. Isaac Newton počítal souvislosti zvukových a světelných vlnění. Na přelomu 19. a 20. století se začala synestezie zkoumat z neurologického hlediska.

Ve výzkumu synestezie byl zásadní přínos amerického neurologa Richarda E. Cytowice, který definoval tyto hranice silné/pravé synestezie. Některé teorie se v tomto ohledu trochu rozcházejí, ale většina vědců z těchto předpokladů vychází.

///silná synestezie

Rozlišujeme silnou (pravou) synestézii od tzv. slabé. Tady je potřeba zopakovat, že je

výzkum synestezie, stejně jako výzkum mozku, samostatným oborem, který má ještě co zjišťovat. V zásadě nelze určit, zda někdo je nebo není, pravým synestetikem pomocí průkazných testů. Proto se musí člověk 'diagnostikovat sám'.

Podle Cytowice pravý synestetik ve svém vnímání splňuje všechny z těchto podmínek:

- Asociace mezi smysly se objevují vždy a zcela automaticky.
- Synestetické zážitky jsou vědomě prožité a zapamatovatelné.
- Asociace mezi jednotlivými smysly jsou konzistentní v čase, tedy neměnné.
- Synestetické vjemy jsou prožívání emočně.

Výzkumy dokazují, že řada synestetiků o své dispozici neví a má pocit, že vnímá svět stejně jako ostatní. Proto lze předpokládat, výskyt synestezie je v realitě vyšší než zmíněná 4 %.

///slabá synestezie

Oba typy synestezie mají neurologicky stejný princip. Oproti silné synestezii je ta slabá na pocitové, metaforické nebo sémantické úrovni. Slabým synestetikem je každý z nás. Projevy můžeme pozorovat např. v ustálených slovních spojeních jako černé myšlenky, studená barva, ostré jídlo nebo jasný tón. Slabá synestezie pracuje se smysly v rozšířeném slova smyslu, tudíž můžeme mluvit o spojení schopnosti vnímání času, teploty, apod. s jinými smysly.

Můžeme si představit hledání synestezie v sobě jako aktivaci imaginativní inteligence, kterou široce oplývají děti. Pro dětskou mysl není nejmenší problém určit spojení mezi smysly bez váhání. Neznamená to, že by všechny děti byly pravými synestetiky, ale mají představivost, které naslouchají a nechávají ji vyvěrat ven do světa.

Slabá synestezie je těžce definovatelná, ale přesto je průkazná její přítomnost.
(např. Bouba a Kiki)

//// Bouba a Kiki

Tento výzkum se zabývá důkazem slabé synestezie. Většina lidí odpoví, že Bouba je oblý tvar a Kiki je tvar špičatý. V češtině je podoba těchto slov s přívlastky evidentní, ale respondenti tohoto průzkumu mluvili různými jazyky. Zároveň v naší abecedě je písmeno B kulaté a K špičaté, tento výzkum však funguje i napříč různými abecedami. Výzkum zahrnuje i odpovědi dětí a národů, které neumějí číst a psát. Proto se zdá, že lidé obec-

ně mají cit pro propojení zvuku a vizuálního tvaru. (příloha č. 5)

///druhy synestezie

Druhů synestezie je velké množství. Níže uvádím pár rozšířených příkladů.

Synestezie nepracuje jen s pěti smysly, které známe ze školy, ale s rozšířeným pojetím smyslů, tedy například i s vnímáním času či prostoru.

grafémovo-barevná

Jedná se o nejrozšířenější druh synestezie a jde o vnímání grafických znaků (tedy písmen, číslic či slov) barevně. Ačkoliv konkrétní grafém může u jednotlivých synestetiků vyvolávat jinou barevnou odezvu (pro jednoho bude např. písmeno A červené, kdežto druhý jej bude vnímat jako modré), je důležité, že pro konkrétní osobu budou mít jednotlivá písmena stejnou barvu po celý život (první zmíněný synestetik uvidí po celý život a ve všech textech A červeně).

barevné slyšení

Barevné slyšení, neboli chromestezie, propojuje barvy a zvuky. Je zásadním fenoménem v umění, speciálně v tom abstraktním a dnes v digitálním (více dole v odkazech). Pokud se zaměříme na slabou synestezii, většina z nás se shodne na jasných barvách vysokých tónů a naopak na temnějších barvách tónů hlubokých.

časově prostorová

Je dobré si uvědomit, že takřka není možné si vizuálně nepředstavovat čas. Většina z nás vnímá čas lineárně, a proto si představí rok na lince, ať už vodorovné nebo svislé. Velký vliv může mít i to, co jsme si například s jednotlivými ročními obdobími spojili v dětství. Jsou ale mezi námi i takoví, jejichž rok se točí jako prstenec kolem jejich hlavy.

Druhů synestezie je opravdu hodně a výzkum tohoto tématu stále pokračuje. Někteří synestetici například vnímají hmatový pocit při ochutnání jídla („to kuře ještě nemá dost ostnů“), barevnou auru kolem postav lidí a zvířat nebo chuťový vjem při vyslovení některých slov („když slyším ‚město‘, pociťuji v ústech chuť parku“).

//synestezie v rámci projektu

Vzhledem k tomu, že většina z nás není synestetiky, nechtěla jsem vytvářet obsah primárně o pravé synestézii. Naopak jsem se zaměřila na tu slabou. V zásadě jsem chtěla informovat o tom, co synestezie vlastně znamená, a chtěla jsem najít vhodný způsob přiblížení cest, jak ji najít v sobě samém.

Obsah vznikl na základě rešerše tématu z řady zdrojů. Zároveň zásadní byly konzultace s Mgr. et. Mgr. Zdeňkou Špiclovou, která se mimo jiné zabývá synestézií ve virtuálním umění. Ve spolupráci s ní jsem tedy dala dohromady texty pro instalaci a web (viz. forma výstupu). Ty by měly co nejlépe komunikovat s divákem požadovaným způsobem.

Důležitou formou formulace pro můj projekt jsou otázky. Otázky jsou v principu něco, po čem následuje odpověď, a náš mozek je tento vzorec naučený hledat. Rozhodla postavit obsah právě na otázkách dotazujících se naspojení mezi různými smysly. Otázky stojí na pozici nadpisů, samy o sobě a nebo doslova jako otázky, na které je možnost odpovědět.

Projekt dostal název Smysluplnost. Vyhodnotila jsem, že název synestezie by nebyl pro veřejnost příliš přitažlivý, protože jak bylo zmíněno, to není známý pojem. Proto jsem hledala název, který bude 'přátelský' a zároveň k tématu odpovídající. Slovo smysluplnost referuje na smysly a jejich plnost, v přeneseném významu tedy můžeme cítit celkové téma mého projektu.

//obsah projektu - instalace

Pro účely instalace (přiblížení realizace viz. níže) jsem po bádání v tématu zvolila pět okruhů, které zpracuji v grafické formě. Okruhy jsem volila tak aby byly pro synestézii zásadní a zároveň, aby byly přestavitelné pro ty, kteří synestetiky nejsou. Tyto okruhy a témata přiblížím níže a uvedu text, na kterém je postavená instalace.

1. jakou barvu má A?

Tento okruh se snaží přiblížit synestézii obecně a je nejvíce konkrétní. Zároveň také řeší nejrozšířenější typ synestezie - grafémovo barevná synestezie. Považovala jsem za nutné právě tento druh popsat, i když není dostatečně abstraktní, a tedy představitelný, pro nesynestetiky.

Synestezie je jev v lidské mysli, při kterém se propojují vjemy jednotlivých smyslů dohromady. To znamená, že takový synestetik vnímá jeden vjem a ten evokuje další vjem. Nejčastější je grafémovo-barevná synestezie. To znamená, že písmena a číslice mají barvy, i když jsou vytisknuté černým inkoustem. Synestetici ale mohou vidět hudbu, nebo pro ně může mít čas tvary.

Každé dítě je synestetikem.

Postupně se cesty propojující smysly od sebe odpojí a zvítězí rozum. Pouze 4 % z nás zůstanou synestetiky. Dotyční to často ani neví a věří, že takhle svět vnímá každý.

No a my, co nevnímáme svět synesteticky, se o to můžeme alespoň pokoušet, protože každý v sobě kousek takového vnímání máme. Existuje totiž slabá synestezie, a když budeš pozorně poslouchat svoje nitro, tak ji v sobě najdeš. Třeba, když usínáš, nebo když úplně uklidníš svou mysl.

Možná tomu nevěříš, přitom ale dobře víš, jak si představit sametový hlas nebo studenou barvu. Tohle jsou Boubá a Kiki. Víš, která je která? (obrázek Boubá a Kiki)

Propoj znovu svoje smysly.

2. jakou barvu má ticho?

Barevné slyšení je druhý nejrozšířenější typ synestezie.

Zároveň je pro nesynestetiky velmi přestavitelným.

Bílou, černou nebo úplně jinou? A záleží na tom, jestli je to ticho vítané nebo nepříjemné? Je ticho podkladem obrazu, nebo je obrazem samotným? Stojíš tady a možná nad tím chvíli přemýšlíš. Správná odpověď není. Existuje jen odpověď tvoje a každého z nás, nic víc.

Má zvuk vůbec barvy?

Dokážeš si představit, jak vypadá to, co slyšíš? Zkus se uklidnit, zavřít oči a vnímat to, co vidíš. Představ si, jak vypadá zvuk sirény a zvuk hromu. Většina z nás cítí vysoké tóny jako světlé a jasné barvy a naopak hluboké jako barvy tmavé a tlumené. A to, o co se teď pokoušíš, je barevné slyšení. Barevné slyšení spočívá v propojení zvukového a vizuálního prožitku dohromady, jedním nebo druhým směrem.

Nemusíš být umělec, abys v životě potřeboval inspiraci. Proto se jí snaž nacházet.

Snaž se aktivovat svou imaginativní inteligenci tak, jako to dokážou děti.

Poslouchej obrazy a vnímej hudbu.

3. jak vypadá pondělí

Tohle téma přibližuje časoprostorovou synestezii, která je třetím nejrozšířenějším typem synestezie.

... úterý, ráno, únor, podzim nebo rok? Všechno jsou to abstraktní pojmy, na které se nemůžeme nikde podívat. Přesto většina lidí ve své mysli tuší, jak vypadají. Tak to zkus. Představ si rok. Kde jsou v něm tvoje narozeniny? Někteří vnímají čas na lince, ať už svisle nebo vodorovně, pak jsou tu ale i ti, kterým se rok otáčí jako prstenec kolem hlavy.

Každý vidí čas.

Ať už tvůj čas vypadá jakkoliv, dá se rozdělit na menší kousky, třeba na roční období. Jaro je zelené, že? Neseme si spoustu těchto spojitostí z dětství, třeba to zelené jaro a hnědý podzim. Jsou takové, jaké jsme si je zapamatovali z učebnic přírodopisu. Stejně tak bys ve své mysli mohl pokračovat k měsícům a dnům v týdnu. Ted' to není tak samozřejmé, ale jako dítě jsi o tom nemusel ani přemýšlet. Postupně slova přestaly nějak vypadat a staly se z nich jen pojmy.

Tvůj čas plyne prostorem.

4. cítíš se modře?

Propojení emocí a barev se nepohybuje na poli silné synestezie, ale naopak té slabé. Upřednostnila jsem toto téma před jinými typy synestezie, protože je mnohem lépe vztáhnutelné pro širokou veřejnost.

A jaká emoce je vlastně modrá? Všichni někdy vidíme rudě, nebo máme černé myšlenky. Každý má však svůj vlastní systém vnímání barevných emocí, který se mění v čase a v různých situacích. Vychází tenhle předpoklad z něčeho, co jsme se někdy dávno naučili a viděli, nebo je to něco, co všichni cítíme podobně, i když nám není jasné proč?

Proč vlastně k emocím přiřazujeme barvy?

V našem nitru se mísí řada pocitů a myšlenek v krátkém časovém úseku. Někdy není jednoduché se v tom, co se děje kolem a uvnitř nás, vyznat. V těchto chvílích může pomoci si emoce nebo lidi, kteří je v nás vyvolávají, vizualizovat v barvách, tvarech nebo třeba zvucích. Tak, jako emoce evokují vizuální vjemy, i obrazy a zvuky vyvolávají emoce. Třeba jasné barvy nebo vysoké tóny ve většině z nás vyvolávají pozitivní emoce. Když tuhle část svého vnímání poznáš, můžeš s ní lépe pracovat.

Najdi svoje šťastné barvy.

5. slyšíš sám sebe?

Poslední okruh shrnuje celistvost smyslů a cílí na komplexnost a jedinečnost vnímání.

Uvádím zde také metodu 5 4 3 2 1, která je velmi nápomocná pro uzemnění se ve zmatku právě pomocí smyslů.

Uvědom si, kolik smyslových informací už jsi dneska vstřebal? Všímáš si toho, jak čas kolem tebe plyne. Zastavíš se někdy nad jeho jednotlivými momenty a malinkými detaily?

Zkus si uvědomit...

5 pět věcí kolem sebe, které vidíš.

4 věci, kterých se můžeš dotknout.

3 zvuky, které slyšíš.

2 vůně, které cítíš.

1 věc, kterou můžeš ochutnat.

A teď jsi tady a teď.

Každý z těch, kdo tady stál, si vybral a vnímal úplně jiné věci. Člověk by si myslel (a on si to taky často myslí), že všichni vnímají svět stejně jako on. Ty ale víš, že každý soustředí pozornost jinam, a tím pádem taky vnímá přítomnost úplně jinak, a tak vzniká rozdílná realita pro každého z nás.

Tak jako ty svět nikdo nevidí.

//obsah projektu - digitální výstup

Text aplikovaný v instalaci nezahrnuje komplexní informace. Představenou formou jsem chtěla vzbudit zájem a nepředkládat dlouhé výkladové texty. Pro doplnění jsem vytvořila webové stránky, kde se ti, které téma zaujme, mohou dozvědět více. Na webové stránce se mohou seznámit s informacemi o synestezii, ke kterým jsem přidala užitečné odkazy na knihy, články, umělce, atd. Chtěla jsem poskytnout přínosné, inspirační a kvalitní zdroje od kompetentních osob zabývajících se tímto tématem celý svůj život. Web tedy obsahuje úvodní stránku, stránku o synestezii s příslušnými odkazy, stránku, která přibližuje projekt jako takový a dvě interakční stránky (viz. níže).

/forma výstupu

Část výstupu bude realizována fyzicky a společně s ním půjde digitální forma.

V následujících odstavcích vysvětlím způsob realizace a zprostředkování tématu.

//fyzická část výstupu

Fyzická část projektu bude umístěna ve městě Chrudim v Klášterních zahradách.

Zahrady jsou park v historické části města. V následujících odstavcích přiblížím místo, důvody k jeho zvolení a záměr prezentace do budoucna.

///historie místa

Klášterní zahrady v Chrudimi vznikly spolu s kapucínským klášterem ve druhé polovině 17. století. Původně byly složeny ze čtyř částí – užitkové zahrady, ovocného sadu, rajského dvora a hřbitova řehořníků. Jsou umístěny uvnitř městských hradeb a dominantou komplexu je kostel sv. Josefa.

Po druhé světové válce došlo na žádost kapucínů ke zrušení kláštera, což způsobilo chátrání Zahrad. Dvě nejbližší budovy přiléhající k zahradám se staly budovami střední školy dřevárenské a průmyslové. V té době zahrady nebyly udržovány a ztrácely na své původní hodnotě.

”My jsme občas vlezli do těch Zahrad. Nedalo se tam vůbec chodit, prostě byla to džungle, rostl tam černý bez, křoví, všechno možný, plané stromy, to byste nepoznali, že tam něco takového bylo a že to je takhle velký. Tam se každý bál vlízt.” (František Doležal, tehdejší student Průmyslové školy)

Později se ze středních škol staly budovy základní školy a v průběhu let škola po částech kultivovala prostor, aby ho později mohla využívat jako školní zahrady pro účely tělocviku a družiny.

Konečně v roce 2011 byl celý areál zrekonstruován ateliérem Projektil architekti a tím se dostáváme k současné podobě Zahrad. Celá rekonstrukce zachovala původní myšlenku místa – prostý a skromný život kapucínů. Kostel momentálně slouží jako Muzeum barokních soch, kde se čas od času pořádají koncerty klasické hudby, nebo třeba i svatby. Zahrady jsou upraveny v duchu parku, který ale zároveň slouží jako zázemí školy a místo pro volnočasové a kulturní aktivity pro veřejnost. Nachází se zde i ovocný sad, Rosarium, dvě dětská hřiště, místa na posezení, atd.. Rekonstrukce prostoru je podle

mého názoru výborným krokem ke zlepšení kvality života ve městě. Město se o Zahrady v nové podobě stará dobře a udržuje zeleň a ostatní části prostoru v relativně pěkném stavu.

///současnost místa

Momentálně jsou Klášterní zahrady v rekonstruované podobě zažitou částí centra města. Přístupné jsou čtyřmi vchody, tudíž jsou zkratkou mezi částmi města a mnoho návštěvníků a obyvatel jimi denně prochází. Jsou obklopené městským historickým opevněním, jehož součástí je bašta Prachárna, která v minulosti sloužila jako sklad střelného prachu. Jedná se o kruhovou budovu z 13., v současnosti se zde nachází expozice o městském opevnění. K Prachárně vede z parku dřevěná lávka a na jejímž konci je růžová zahrada s barokními sochami. Na jednom z vnějších obvodů zahrad stojí Zvláštní škola a první stupeň Základní školy Školní náměstí. Žáci obou škol využívají prostory zahrad. Další budovou v Zahradách je monumentální kostel. Nakonec poslední hranici parku tvoří několik skladových budov a ty jsou z pohledové strany parku ohraničené cihlovou zídou.

Vnitřní část parku tvoří trávník s klikatými cestičkami a ovocnými stromy. V rohu této části je dřevěné minimalistické dětské hřiště a po okraji několik laviček. Takhle část je především v létě plná lidí sedících na trávě nebo na lavičkách, procházejících se po slacklině nebo praktikujících jiné sporty atd. V horní části je druhé, mnohem větší, dětské hřiště, znovu několik laviček a dřevěný kruh, na kterém sedí větší skupiny návštěvníků. Nejbližší budovám školy je umístěno hřiště na míčové hry, které využívají školy i veřejnost.

Klášterní zahrady jsou především v létě dějištěm koncertů a kulturních akcí (např. v rámci festivalů Loutkářská Chrudim nebo Zlatá pecka). Tento prostor je pro podobné události velmi oblíbeným, protože je uprostřed města a je ohraničen budovami a hradbami, tudíž působí útulným dojmem.

Zahrady se na noc zamykají (otevřeno: od dubna do října od 6 do 22 hod, od listopadu do března od 8 do 19 hod), aby se zamezilo případnému poškození nočními výletníky. (příloha č.1, příloha č.2)

///metafora místa a tématu

Jak už bylo řečeno, klášterní zahrady před revitalizací sloužily jako školní zahrada (mé základní školy) . Jako dítě jsem tady z tohoto důvodu trávila hodně času a vzpomínám na každý strom a každé zákoutí, které se už v parku nenachází. Tématem mé práce je synestezie a jedním z faktů o ní je, že u většiny, podle některých výzkumů u všech dětí, je tento jev přítomný. Děti jednoduše přijdou na svět a vnímají všemi smysly dohromady a propojují smyslové vjemy jeden s druhým, později je ale začnou rozdělovat a synestetické vnímání zůstane zachováno v každém jen stopově. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla projekt realizovat v Klášterních zahradách v Chrudimi, jako vzpomínku na mé dětství. Nejen proto, že je to příhodné místo, co se týče návštěvnosti apod, ale zároveň je s tímto místem skrytě spojená takhle malá metafora.

///budoucí záměr

Projekt sice vytvářím pro jeden konkrétní park, který má pro mě osobní rozměr. Přesto instalace nebude site-specific (analyzuji návštěvníky konkrétního místa, ale ve značně obecné rovině, proto bude tento průzkum jednoduše přirovnatelný k jiným městům), takže nebude problém oslovit další města s nabídkou instalace projektu v jejich parcích nebo na jiných volnočasových veřejných místech. . Tento záměr konzultuji m s koordinátorem veřejného prostoru města Chrudimi, který mě s kolegy s jiných měst spojí a pomůže mi navázat spolupráci. Vzhledem k interaktivnímu přesahu projektu v rovině sociálních sítí atd. bude naopak přínosem, když projekt bude mít dopad na větší masu lidí.

//publikum

Publikum, tedy návštěvníky parku, jsem analyzovala na základě online dotazníku a pozorování na místě. Dotazník vyplnilo 250 lidí (tj. 1% obyvatel města Chrudim), kdy všechny věkové kategorie byly zastoupeny přibližně stejně.

///výsledky dotazníku

Obecně můžeme konstatovat, že prostor parku využívají všechny věkové kategorie, ale převážně mladší populace (do 50 let). silná většina(98,6%) dotazovaných i zná prostor Klášterních zahrad, a to včetně těch, kteří z nepochází z Chrudim (přistěhovali se odjinud nebo přijíždí z přilehlých vesnic v okolí).

Nejvíce lidí se v dotazníku řadí do skupiny kamarádů a přátel, případně partnerů. Další

velkou skupinu tvoří jednotlivci na procházce, pejskaři a maminky s dětmi. Výsledky frekvence návštěvnosti říkají, že většina chrudimských občanů navštěvuje tento prostor alespoň jednou za měsíc. Tzn. denně či týdně navštěvuje park téměř nikdo.

Účel návštěvy je většinou posezení v parku nebo jen jeho průchod, mnoho lidí hlasovalo také pro návštěvu z důvodu kulturní akce. Nejčastější doba návštěvy je odpoledne nebo navečer.

Dále jsem se ptala proč je park lepší než jiné v rámci města. Odpovědi se shodovaly především v nedostupném umístění jiných lokalit, klidu předmětných zahrad a dobrým místem na sezení. Několik odpovědí zmínilo i světelnost zahrad oproti jiným parkům a několik respondentů k vítuje dětské prvky.

V dotazníku jsem se chtěla dozvědět také něco přímo k mému projektu. Návštěvníci ze šedesáti procent neví co znamená synestezie, 35% pak pojem zná, ale jen okrajově. Pouze 4% lidí odpovědělo, že pojem synestezie je mu znám a zajímá se o něj. Zajímavé je, že většina zdrojů potvrzuje stejný percentil (4%) silných synestetiků v populaci. 82% respondentů souhlasí s tím, že umění ve veřejném prostoru je přínosem a baví je.

Nakonec jsem chtěla zjistit, jestli jsou návštěvníci schopni otevřít QR kód, abych si byla jistá, že to nebude problematický úkol. 96% mi potvrdilo, že to problém není. Stěžejní sociální sítě jsou pro návštěvníky Facebook a Instagram.

///výsledky pozorování

Úvodem bych řekla, že v parku je neustále život, v každý okamžik se tam někdo vyskytuje. Dopoledne převažují děti, odpoledne naopak dospívající a dospělí. Celková návštěvnost rapidně stoupá v teplých měsících. V zimě se parkem povětšinou pouze prochází, což je stejné pro všechny veřejné prostory, případně zde můžeme pozorovat děti na bobech a na sáňkách, protože terén je v mírném kopci.

///shrnutí

Návštěvníci v tomto parku hledají klid, ať už jím jen procházejí nebo přijdou posedět. Většina z nich vítá, když bude mít možnost se dozvědět něco nového a inspirovat se. Park je z velké části důležitým i pro děti, což je potřeba zohlednit (umístěním nebo přidáním grafiky přímo pro ně). Pro veřejnost není problém si naskenovat QR kód a případně najít projekt na sociálních sítích. K tomu i napomáhá fakt, že je zde dostupná otevřená WiFi síť. Veřejnost Chrudimi je obecně naučená na bohatý kulturní život. Park je celkově spojený s kulturními akcemi. Zároveň je nutné vzít v potaz, že lidé často ne-

mají čas se zastavit a z tohoto důvodu neprojdou celou mou instalací projektu, proto musí jednotlivé bannery dávat smysl samostatně. Celkově však shledávám toto místo ideálním prostorem pro mou realizaci.

//realizace

Instalace bude provedena ve formě bannerů rozmístěných na historické hradbě, která má bílou omítku, tudíž je ideálním 'podkladem' pro grafiku. Plakáty budou vytištěny v rozměru 1 x 1,5 m na bannerovinu. Budou zavěšené na ocelových lanech ukotvených na vrutech přivrtaných k venkovní straně stěny hradby. Ve spodní hraně bannerů bude všitá kovová lišta, která bude zatěžovat banner. Způsob realizace je podřízen možností umožněným Městem Chrudim. Na vstupech do parku bude umístěna tabulka v rozměru A3, která bude úvodním slovem k instalaci. (příloha č.3, příloha č.4)

//digitální část výstupu

///webová stránka

Webová stránka bude dostupná skrze QR kódy umístěné na bannerech. Vznikla ve Wordpressu s pluginem Elementor. Vybrala jsem tuto cestu, protože jsem věděla, že web nebude do velké míry složitý, přičemž tento princip bohatě postačí pro mé potřeby. Za příspěvku Fakulty jsem využila služby programátora ve formě konzultace mého výstupu po technické stránce. V zásadě jsem si budovala webové stránky sama a programátor pomohl pouze s technickou realizací garantující funkčnost a správnou optimalizaci pro všechny typy zobrazení.

///sociální sítě

Sociální sítě projektu mají za cíl jeho propagaci. Zároveň využívám možnosti interakce s lidmi a sbírám a publikuji jejich reakce na otázky předložené v projektu.

/vizuální řešení

Ke grafickému řešení jsem se snažila přistoupit, tak aby vyzněl obsah a především otázky. Člověk, který přijde do kontaktu s projektem by v ideálním případě měl přemýšlet nad svými osobními asociacemi a vizuály. Proto jsem od začátku pracovala s tímto na mysli a vytvářela jakési přátelské a zajímavé kulisy pro to, co se divákovi honí hlavou. Mým cílem nebylo vytvořit neatřelou výraznou grafiku, která by rušila.

//typografie

Typografii jsem vybírala s ohledem na použití. Bylo nutné aby písmo fungovalo jak ve velkoformátovém i maloformátovém tisku a zároveň v digitálním zobrazení. Pro tvorbu webu je jednodušší řešení aplikovat písmo z Google fonts, proto jsem se omezila na tento výběr. Váhala jsem mezi několika písmi jako Poppins, Archivo, Jost nebo Manrope. Nakonec jsem ale pracovala v titulcích s písmem Sora a v textu s písmem Work Sans. Písmata spolu dobře fungovala, ale v procesu práce jsem přišla na to, že kombinovat dvě písmata není potřeba a proto jsem všechny texty vysadila písmem Sora.

Autoři fontu jsou Jonathan Barnbrook a Julián Moncada. Jde o geometrické písmo s náznaky estetiky pixelů. Písmo působí dobře v titulcích, ale zároveň i v textu.

(příloha č.6)

//barevnost

Celý obsah provádí téma barev, proto jsem si barvy vzala za své jako ústřední motiv. Začala jsem pracovat s barevnou paletou Johannese Ittena (příloha č. 7), ale procesem jsem zjistila, že jsou barvy v kompozici tlumené. Proto jsem si nakonec později vytvořila svojí paletu, která byla základním kamenem pro práci.

Barvy by neměli diváka manipulovat, ale zároveň by měli nějak souviset s tématem kompozice. Proto jsem se je snažila pokládat do plakátů v plané škále ale převážít tu barvu, která je na místě. Např. v plakátu jakou barvu má A? převládá červená, protože je to nejčastější odpověď na tuto otázku.

Pracuji všude na tónovaně bílém podkladu, aby měl kompozice přátelštější a nesterilní vzhled. Ze stejného důvodu aplikuji zrnitost, která také dává vyniknout barvám. Zrnitost nedávám přes texty, aby nebyly tahy písma zkreslené.

//grafické prvky

Od první skici plakátu se nezměnil jeden prvek, a to barevné gradienty, které provází celý vizuál. Gradienty vychází ze zmíněné barevné palety. Vytvořila jsem různé oblé tvary se kterými jsem pak pracovala barevně a průhledností. Gradienty jsem se snažila postupně upravit tak, aby vytvořili mezi sebou prostor. V digitálním prostředí jsem s barevnými tvary pracovala i jednotlivě.

Můj proces začal prací s různými grafickými prvky, ale postupně jsem práci od nich vyčistila. Pracovala jsem např. s prvky Bouba a Kiki (viz. Slabá synestezie) a kombinovala je s tvarem otazníku. (příloha č. 5)

Název projektu jsem umístila do dvou řádků, abych zdůraznila hru slov smyslu-plnost. Nechala jsem 'logo' čistě typografické, jen jsem upravila prostor vzniklý v meziřádkovém prostoru tak, aby na sebe linky glyfů navazovali. Zároveň jsem horní L posunula směrem dolů abych naznačila propojení smyslů. (příloha č. 8)

Dalším výrazným prvkem je typografie která se do gradientů prolíná. Snažila jsem se dosáhnout pocitu, že je typografie v barevném prostoru. Titulky, které jsou často tvořeny otázkami, jsou napsané minuskami, protože po zkouškách se ukázala tato možnost jako přátelštější.

//bannery

Bannery každý barevně i textem reprezentují jiné téma. Barevné prostory jsem vytvořila vzhledem k textu, který s nimi komunikuje (např. ticho má kolem sebe podkladovou barvu). Texty i jejich zvýrazněné části jsou vysázené do mřížky. Otázky jsou prolnuté do pozadí a jsou v černé i bílé barvě, čímž jsem chtěla dosáhnout rytmičnosti jednotlivých plakátů. Mají svou vlastní mřížku, ale fungují navzájem k sobě. (příloha č. 9–13)

Vytvořila jsem taky plakát za účelem prezentace projektu na naší fakultě v rámci výstav BP a DP. (příloha č.14). Instalace bannerů teprve proběhne, ale pro představu jsem vytvořila vizualizace. (příloha č. 15–16)

//animace

Animace vznikla na úvodní stránku webu. Vizuálně koresponduje s grafikou plakátů. Jedná se o 42 vteřin dlouhou smyčku animovaných gradientů, které mají působit iluzí

prostoru. V nich jsou zakomponované název projektu a otázky, které se mění každých 7 vteřin. Přejechy mezi otázkami jsou vytvořené přepsáním textu samotného a přechází přes něj gradient, aby byla změna plynulejší. Gradient stejně tak přechází přes název. Snažila jsem se vytvořit plynulý pohyb barev, aby divákovi video vytvořilo kulisu pro přemýšlení nad jednotlivými otázkami. Celá animace má přes kompozici zrno, aby korespondovala se statickou grafikou. Celá animace vznikla v programu Adobe After Effects. Gradienty pro animování jsem si připravovala v Adobe Illustrator.

(příloha č.17)

//webová stránka

Úvodní stránka zobrazuje video přes celý formát a zároveň rozcestník na další stránky (příloha č.17). Všechny ostatní stránky jsou vytvořené na tónovaně bílém podkladu.

Pracuji se stejným písmem v různých váhách. Web je vesměs jednoduchý, ale pro propojení designu jsem přidala barevné gradientové tvary ('bloby'), které jsou umístěny jako pomlky v textu. Ve stránce odpovědi jsem potřebovala vytvořit galerii odpovědí. Tato galerie je zároveň použita jako obsah na sociální síti. (přílohy č.18–22)

//sociální síť

Sociální síť jsou postavené na otázkách a odpovědích, od lidí, co na projekt narazili. Vytvořila jsem layout, do kterého odpovědi a otázky sázím. Doplnuju sazbu barevnými celostránkovými gradienty pro otázky a bloby ve formátu pro odpovědi. Snažím se vytvářet gradienty v barvách korespondujících s odpověďmi. (přílohy č.23–26)

prameny

knižní a periodická literatura

NEJTEK, Michal. Synestezie jako tvůrčí a percepční faktor u současných hudebně-scénických forem. V Brně: Janáčkova akademie múzických umění, 2015. ISBN 978-80-7460-081-4.

CYTOWIC, Richard E. a David EAGLEMAN. Wednesday is indigo blue: discovering the brain of synesthesia. Cambridge, Mass.: MIT Press, c2009. ISBN 978-026-2012-799.

CAVALLARO, Dani. Synesthesia and the arts. Jefferson, North Carolina, [2013]. ISBN 978-0786475636.

BARON-COHEN, Simon a John E. HARRISON. Synaesthesia: classic and contemporary readings. Cambridge, Mass: Blackwell, 1997. ISBN 978-0631197645

elektronické zdroje

Chuť tónu, barva čísla; Synestezie – dar, o němž se moc nemluví – Časopis Vesmír. [online]. Copyright © VESMÍR, spol. s [cit. 26.04.2023].

Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2009/cislo-12/chut-tonu-barva-cisla-synestezie-dar-nemz-se-moc-nemluvi.html>

ŠPICLOVÁ, Zdeňka. Synesthesia and Virtual Art. E-LOGOS [online]. 2017

Dostupné z: <https://e-logos.vse.cz/pdfs/elg/2017/01/06.pdf>

HONZÁK, Radkin. Synestezie: přehled současných poznatků. Psychiatrie pro praxi [online]. 2010, 11(4),152-155

Dostupné z: https://www.psychiatriepropraxi.cz/artkey/psy-201004-0005_Synestezie_prehled_soucasnych_poznatku.php

Bauhaus kromě designu ovlivnil i nazírání na barvy a jejich použití | archSPACE. archSPACE – architektura a design [online].

Dostupné z: <https://www.archspace.cz/bauhaus-krome-designu-ovlivnil-i-nazirani-na-barvy-a-jejich-pouziti>

Nonsense words make people around the world think of the same shapes | Science.org

Dostupné z: <https://www.science.org/content/article/nonsense-words-make-people-around-world-think-same-shapes>

ART PROJECTS | Digital Synesthesia. [online].

Copyright © DIGITAL SYNESTHESIA 2013 [cit. 26.04.2023].

Dostupné z: <https://digitalsynesthesia.net/wp/art-projects/>

Vnímání a význam, aneb jak nám může synestézie pomoci uchopit vědomí? [online].

Dostupné z: <https://www.psychologon.cz/component/content/article/14-psycholog-online/563-vnimani-a-vyznam-aneb-jak-nam-muze-synestezie-pomoci-uchopit-vedomi>

Sora - Google Fonts. Google Fonts [online].

Dostupné z: <https://fonts.google.com/specimen/Sora/about>

resumé

Moje diplomová práce zpracovává téma synestezie, tak aby bylo pochopitelné pro veřejnost. Snaží se inspirovat k intenzivnější pozornosti svému vlastnímu vnímání.

Vznikla série plakátů, která je určena k instalaci ve veřejném prostoru. Paralelně vznikla i webová stránka, která rozšiřuje téma obsažené v instalaci. Projekt doprovází i vlastní sociální sítě, které nabízejí možnost interakce na dané téma.

—

My diploma presents the topic of synesthesia so that it is understandable for the public. It tries to inspire a more intense attention to your own perception.

A series of posters was created, which is intended for installation in public spaces. At the same time, a website was created and it expands on the theme contained in the installation. The project is also accompanied by its own social networks, which offer the possibility of interaction on the given topic.

přílohy

seznam příloh

- Příloha č. 1 | Klášterní zahrady v Chrudimi | vlastní foto
- Příloha č. 2 | Klášterní zahrady v Chrudimi | vlastní foto
- Příloha č. 3 | způsob upevnění | vlastní foto
- Příloha č. 4 | plán rozmístění instalace | vlastní foto
- Příloha č. 5 | Bouba a Kiki + možnosti řešení grafických prvků
- Příloha č. 6 | výběr písem | Zdroj: Google FONTS
- Příloha č. 7 | barevné palety | 1. autor: Johannes Itten, 2. vlastní
- Příloha č. 8 | ‚logo‘ projektu
- Příloha č. 9 | návrh plakátu
- Příloha č. 10 | návrh plakátu
- Příloha č. 11 | návrh plakátu
- Příloha č. 12 | návrh plakátu
- Příloha č. 13 | návrh plakátu
- Příloha č. 14 | návrh prezentačního plakátu
- Příloha č. 15 | Vizualizace instalace | vlastní foto
- Příloha č. 16 | Vizualizace instalace | vlastní foto
- Příloha č. 17 | uvodní stránka
- Příloha č. 18 | stránka Otázky
- Příloha č. 19 | stránka Otázky
- Příloha č. 20 | stránka Otázky
- Příloha č. 21 | stránka Otázky
- Příloha č. 22 | stránka Odpovědi
- Příloha č. 23 | vizualizace Instagram
- Příloha č. 24 | vizualizace Instagram
- Příloha č. 25 | vizualizace Instagram
- Příloha č. 26 | vizualizace Instagram

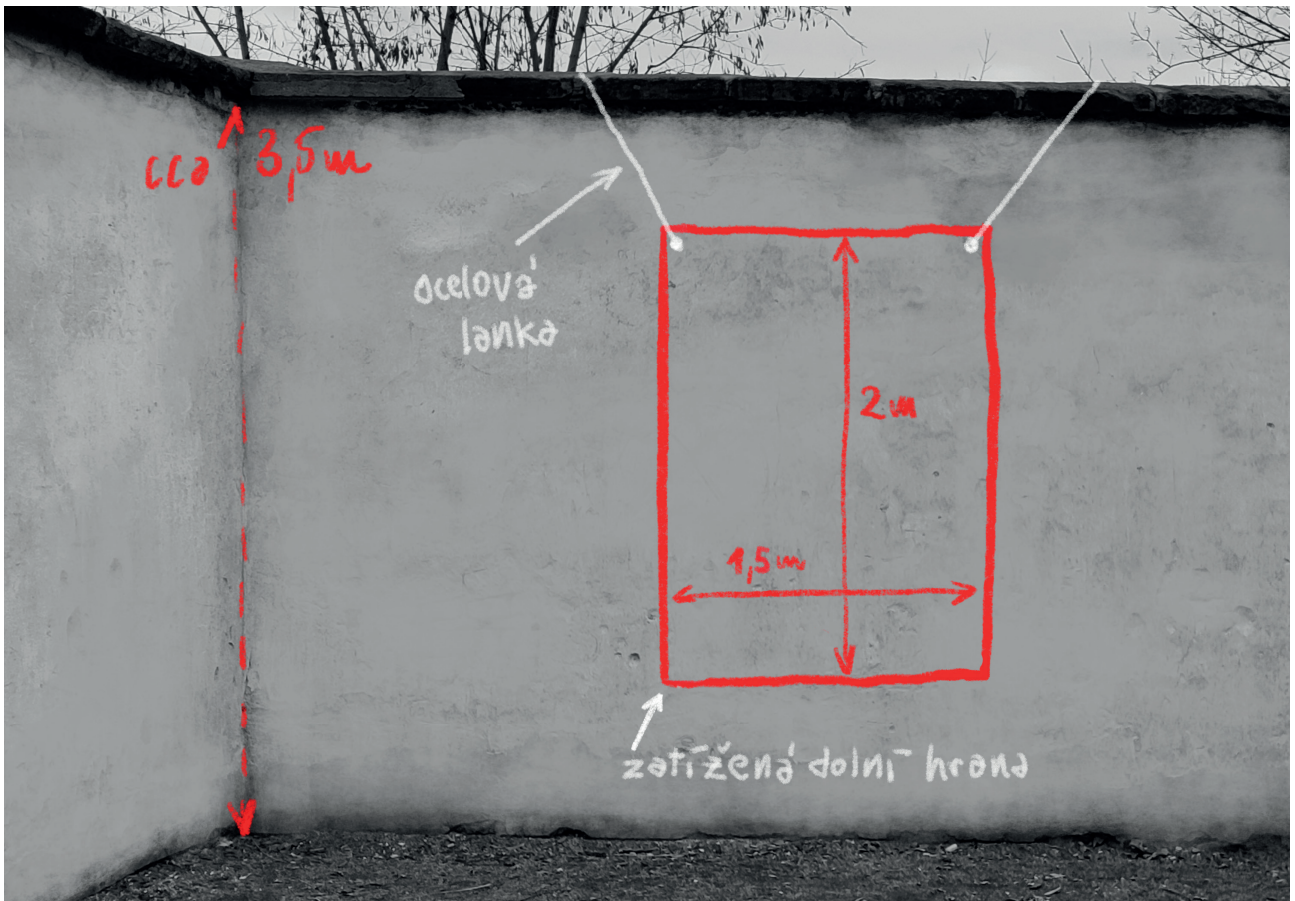
obrazové přílohy

Příloha č. 1 | Klášterní zahrady v Chrudimi | vlastní foto

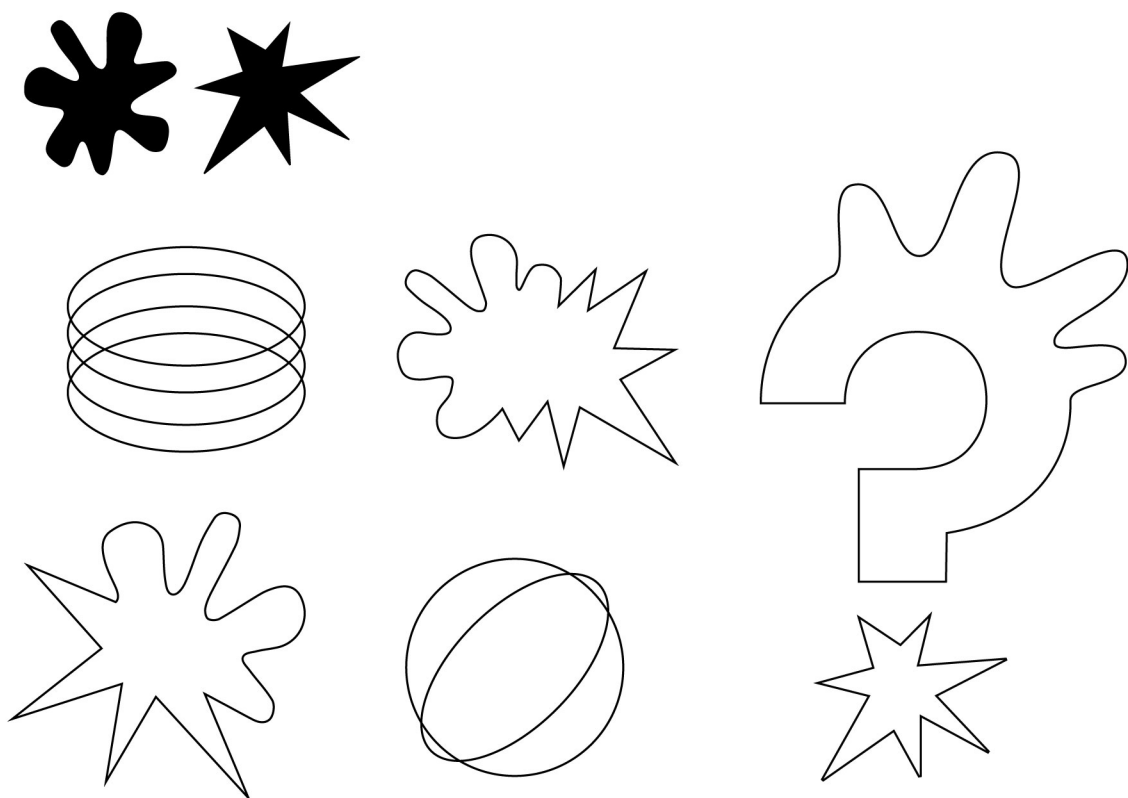
Příloha č. 2 | Klášterní zahrady v Chrudimi | vlastní foto

Příloha č. 3 | způsob upevnění | vlastní foto

Příloha č. 4 | plán rozmístění instalace | vlastní foto

Příloha č. 5 | Bouba a Kiki + možnosti řešení grafických prvků

Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font SORA

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation mcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font POPPINS

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font Work Sans

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font Archivo

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font Jost

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

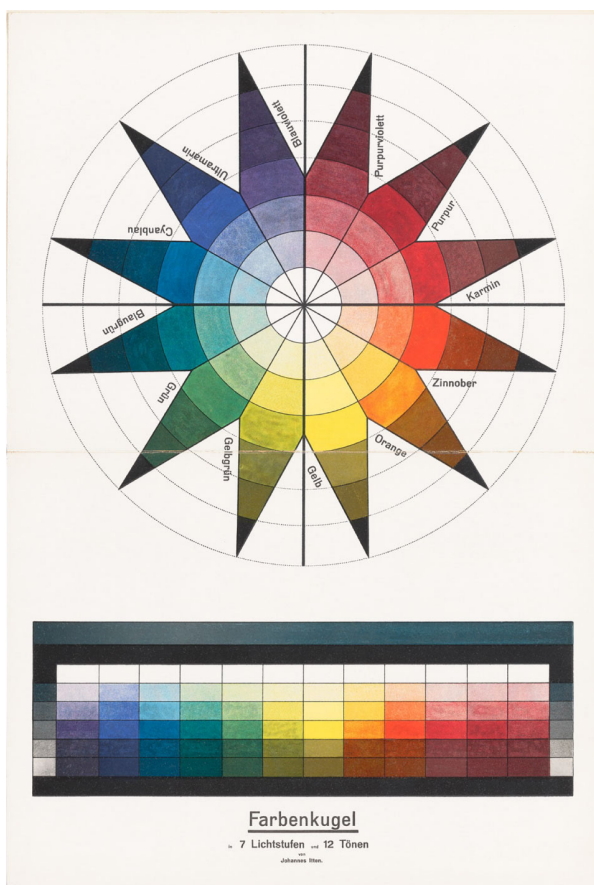
Vnímáš? SYNESTEZIE v praxi

metoda 54321, Vnímej.

font MANROPE

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea.

Příloha č. 7 | barevné palety| 1. autor: Johannes Itten, 2. vlastní

smyslu plnost

Příloha č. 8 | ,logo' projektu

jakou barvu

má A?

Synestezie je jev v lidské mysli, při kterém se propojují vjemy jednotlivých smyslů dohromady. To znamená, že takový synestetik vnímá jeden vjem a ten evokuje další vjem.

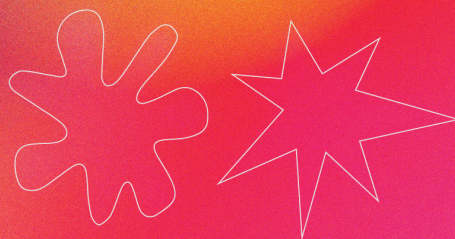
Nejčastější je grafémovo-barevná synestezie. To znamená, že písmena a číslice mají barvy, i když jsou vytisknuté černým inkoustem. Synestetici ale mohou vidět hudbu, nebo pro ně může mít čas tvary.

Každé dítě je synestetikem.

Postupně se cesty propojující smysly od sebe odpojují a zvítězí rozum. Pouze 4 % z nás zůstanou synestetiky. Dotyční to často ani neví a věří, že takhle svět vnímá každý.

No a my, co nevnímáme svět synesteticky, se o to můžeme alespoň pokoušet, protože každý v sobě kousek takového vnímání máme. Existuje totiž slabá synestezie, a když budeš pozorně poslouchat svoje nitro, tak ji v sobě najdeš. Třeba když usínáš, nebo když úplně uklidníš svou mysl.

Možná tomu nevěříš, přitom ale dobře víš, jak si představit sametový hlas nebo studenou barvu. Tohle jsou Bouba a Kiki. Víš, která je která?

smyslu
plnost

Propoj znovu svoje smysly.

jakou barvu má

ticho?

Poslouchej obrazy a vnímej hudbu.

Bílou, černou nebo úplně jinou?
A záleží na tom, jestli je to ticho vítané
nebo nepříjemné? Je ticho podkladem
obrazu, nebo je obrazem samotným?

Stojíš tady a možná nad tím chvílku
přemýšlíš. Správná odpověď není.
Existuje jen odpověď tvoje a každého
z nás, nic víc.

Má zvuk vůbec barvy?

Dokážeš si představit, jak vypadá to,
co slyšíš? Zkus se uklidnit, zavřít oči
a vnímat to, co vidíš.

Představ si, jak vypadá zvuk sirény
a zvuk hromu. Většina z nás cítí vysoké
tóny jako světlé a jasné barvy a naopak
hluboké jako barvy tmavé a tlumené.

A to, o co se teď pokoušíš, je barevné
slyšení. Barevné slyšení spočívá
v propojení zvukového a vizuálního
prožitku dohromady jedním
nebo druhým směrem.

Nemusíš být umělec, abys v životě
potřeboval inspiraci. Proto se jí snaž
nacházet. Snaž se aktivovat svou
imaginativní inteligenci tak,
jako to dokážou děti.

smyslu
plnost

... úterý, ráno, únor, podzim nebo rok?
Všechno jsou to abstraktní pojmy,
na které se nemůžeme nikde podívat.

Přesto většina lidí ve své mysli tuší, jak
vypadají. Tak to zkus. Představ si rok.
Kde jsou v něm tvoje narozeniny?

Někteří vnímají čas na lince, ať už svisle
nebo vodorovně, pak jsou tu ale i ti,
kterým se rok otáčí jako prstenec
kolem hlavy.

jak vypadá pondělí?

Každý vidí čas.

Ať už tvůj čas vypadá jakkoliv, dá se
rozdělit na menší kousky, třeba na roční
období. Jaro je zelené, že? Neseme si
spoustu těchto spojitostí z dětství, třeba
to zelené jaro a hnědý podzim. Jsou
takové, jaké jsme si je zapamatovali
z učebnic přírodopisu.

Stejně tak bys ve své mysli mohl pokračo-
vat k měsícům a dnům v týdnu. Teď to není
tak samozřejmé, ale jako dítě jsi o tom
nemusel ani přemýšlet. A postupně ty
slova přestaly nějak vypadat a staly se
z nich jen pojmy.

smyslu
plnost

Tvůj čas plyne prostorem.

cítíš se modře?

A jaká emoce je vlastně modrá?
Všichni někdy vidíme rudě,
nebo máme černé myšlenky.

Každý má však svůj vlastní systém
vnímání barevných emocí, který se mění
v čase a v různých situacích.

Vychází tenhle předpoklad z něčeho,
co jsme se někdy dávno naučili a viděli,
nebo je to něco, co všichni cítíme
podobně, i když nám není jasné proč?

Proč vlastně k emocím přiřazujeme barvy?

V našem nitru se mísí řada pocitů
a myšlenek v krátkém časovém úseku.
Někdy není jednoduché se v tom,
co se děje kolem a uvnitř nás, vyznat.

V těchto chvílích může pomoci si emoce
nebo lidí, kteří je v nás vyvolávají,
zvizualizovat v barvách, tvarech nebo
třeba zvucích.

Tak, jako emoce evokují vizuální vjemy,
i obrazy a zvuky vyvolávají emoce. Třeba
jasné barvy nebo vysoké tóny ve většině
z nás vyvolají pozitivní emoce.

Když tuhle část svého vnímání poznáš,
můžeš s ní lépe pracovat.

smyslu
plnost

Najdi své šťastné barvy.

Uvědom si, kolik smyslových informací už jsi dneska vstřebal. Vší máš si toho, jak čas kolem tebe plyne.

Zastavíš se někdy nad jeho jednotlivými momenty a malinkými detaily?

Zkus si uvědomit...
5 věcí kolem sebe, které vidíš.
4 věci, kterých se můžeš dotknout.
3 zvuky, které slyšíš.
2 vůně, které cítíš.
1 věc, kterou můžeš ochutnat.

A teď jsi tady a teď.

slyšíš

sám
sebe?

Tak jako ty svět nikdo nevidí.

Každý z těch, kdo tady stál, si vybral a vnímal úplně jiné věci. Člověk by si myslel (a on si to taky často myslí), že všichni vnímají svět stejně jako on.

Ty ale víš, že každý soustředí pozornost jínam a tím pádem taky vnímá přítomnost úplně jinak, a tak vzniká rozdílná realita pro každého z nás.

smyslu
plnost

o projektu

Svět kolem nás se někdy může zdát přehlcující. Ve stimulaci našich smyslů hrají prim technologie. Není jednoduché věřit tomu, co vnímáme a být si toho plně vědom.

Smysluplnost se snaží inspirovat k důvěře ve vlastní smysly a hledá cesty, jak být blíže našemu okolí. Téma projektu je synestezie a to především ta, kterou v sobě může najít každý z nás. Tato hra smyslů člověka dostává do kontaktu se sebou samým a ukazuje plnost vnímání.

Série plakátů je určena k instalaci ve veřejném prostoru. Jejich obsah má informovat veřejnost o tématu synestezie a inspirovat k hledání detailů v nás. Instalace bude v příštích týdnech vystavena v Klášterních zahradách v Chrudimi a později ve veřejných prostorech dalších měst.

Paralelně vzniká i webová stránka, která rozšiřuje informace předložené na plakátech a odkazuje na zdroje o synestézii, aby měl ten, koho téma zaujme, možnost dozvědět se více.

synestezie

Synestezie je neuropsychologický jev, který se projevuje u 4 % lidí. Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o překřížení dvou nebo více smyslů. To znamená, že ti, kdo mají synestetickou dispozici na základě jednoho smyslového vjemu prožívají vjem jiný, který v realitě neexistuje (synestetik ho ale prožívá jako reálný).

Vedle silné synestezie, kterou disponují jen někteří z nás, existuje synestezie slabá a tu má v sobě každý. Najdeme ji na imaginativní, asociativní a metaforické úrovni a právě tímto hledáním se zabývá projekt **smysluplnost**.

- jakou barvu má A?
- jak vypadá pondělí?
- cítíš se modře?
- jakou barvu má ticho?
- slyšíš sám sebe?

smyslu plnost

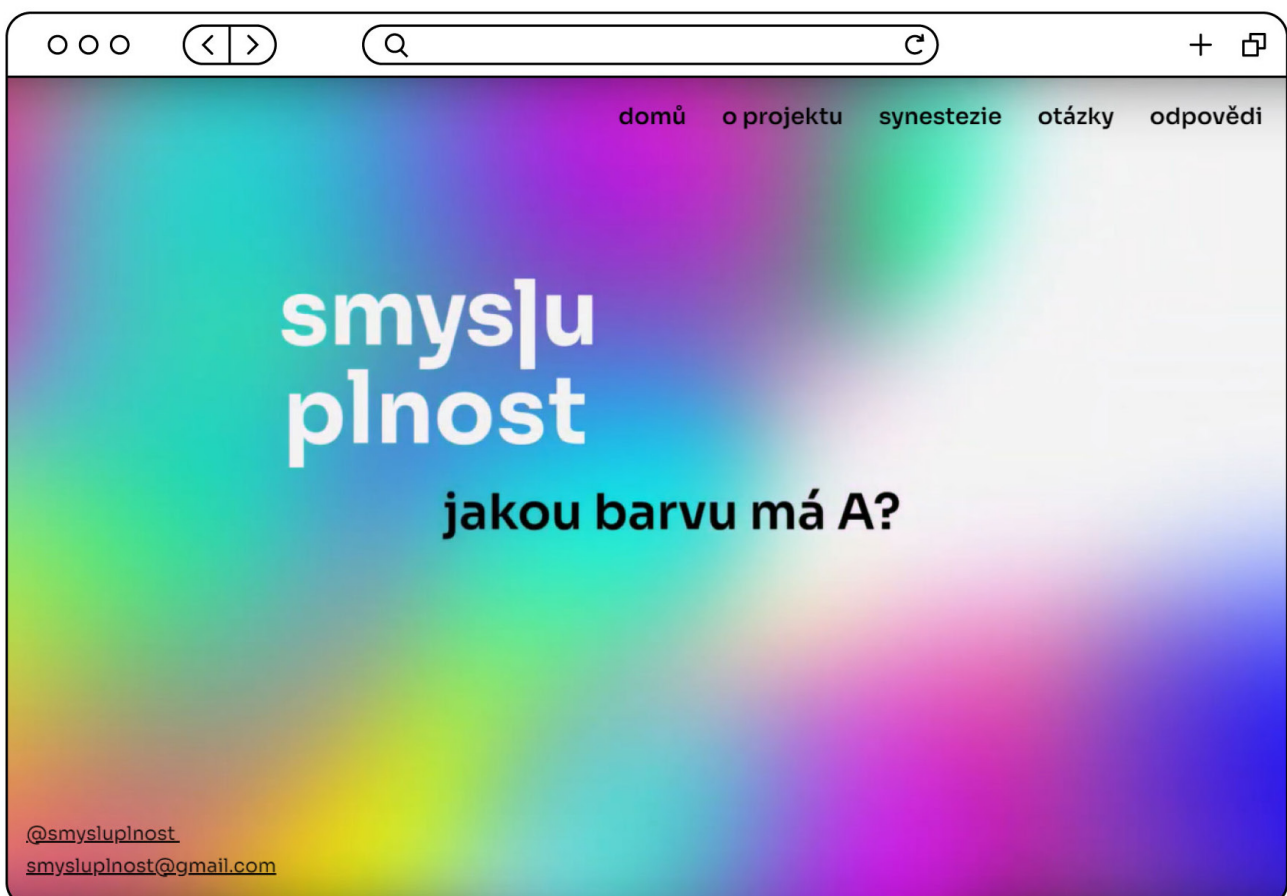
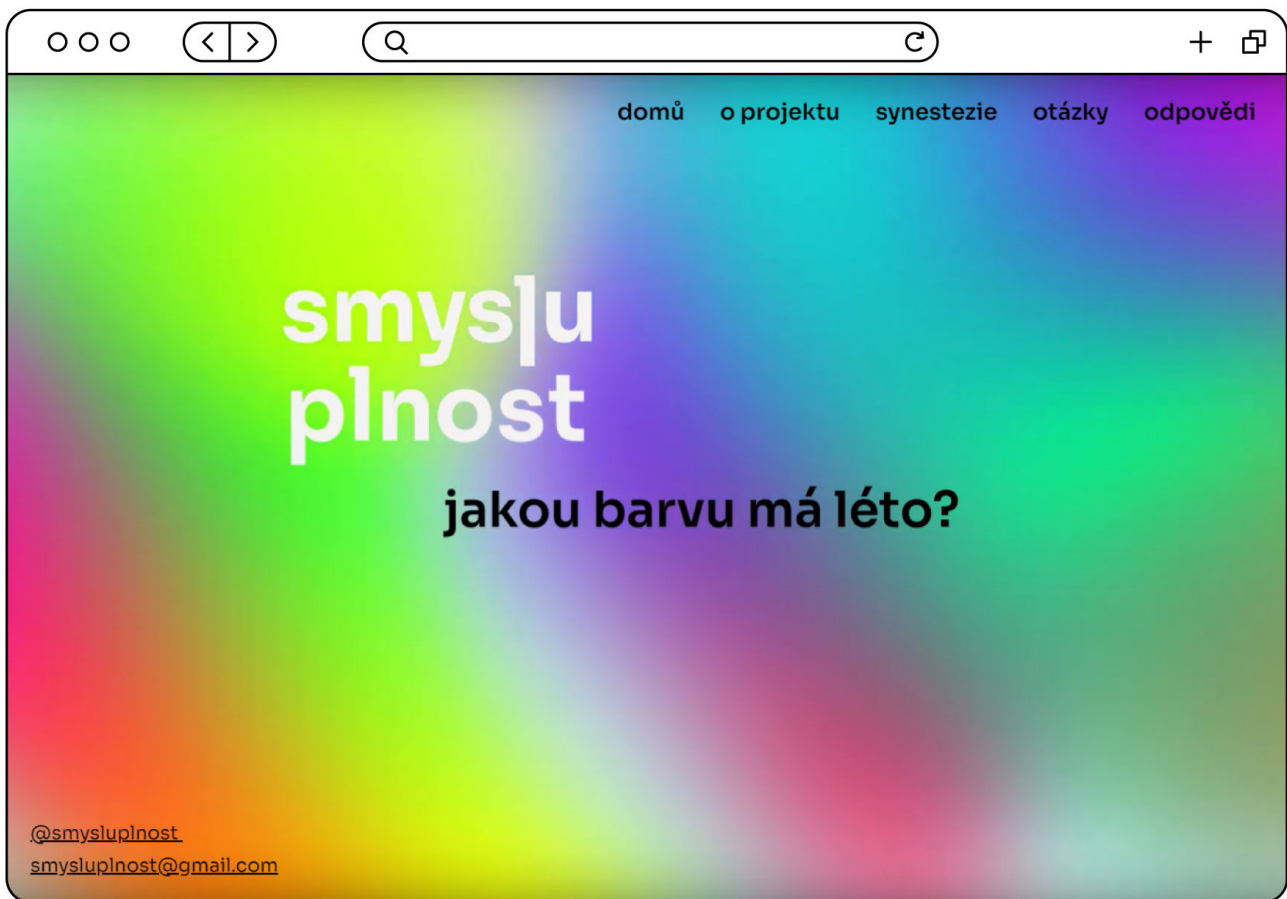

Příloha č. 15 | Vizualizace instalace | vlastní foto

Příloha č. 16 | Vizualizace instalace | vlastní foto

○○○ < > 🔍 ↻ + 📄

**smyslu
plnost** domů o projektu synestezie otázky odpovědi

otázky

Celý projekt provází různé otázky, na které má každý svoji odpověď.
Tady je prostor, kde na ně můžeš odpovědět a sdílet je se světem.
Nemusíš odpovídat na všechny, ale třeba jen na ty co tě osloví.

Pole označené * jsou povinné

jaký tvar má smích?

jakou barvu má léto?

jak zní klid?

jak vypadá rok?

která emoce je modrá?

jakou barvu má písmeno A?

odesláním souhlasím s anonymní publikací mých odpovědí *

hotovo

📷 @smysluplnost
✉ smysluplnost@gmail.com

smyslu plnost domů o projektu synestezie otázky odpovědi

synestezie

Synestezie je neuropsychologický jev, který se projevuje u 4 % lidí. Zjednodušeně můžeme říct, že se jedná o překřížení dvou a více smyslů. To znamená, že ti, kteří mají synestetickou dispozici, souběžně prožívají na základě jednoho smyslového vjemu i vjem další, který v realitě neexistuje (ale synestetik ho prožívá jako reálný).

Tento fenomén byl v historii nespočetněkrát zkoumán, přesto doteď nevíme, jak přesně funguje. Už Pythagoras v antickém Řecku pátral po spojení barev a zvuků. Ve staré Číně hledali vztah hudby a náboženských prožitků. Isaac Newton počítal souvislosti zvukových a světelných vlnění. Na přelomu 19. a 20. století se začala synestezie zkoumat zneurologického hlediska.

A dnes? Zdaleka nevíme všechno, ale vědci ve výzkumech pokročili. Víme například, že synestezie je častěji dispozicí žen, a že se nejspíše přenáší dědičně. Zdá se, že každé novorozeně je synestetikem, postupně se ale propojení smyslů vytrácí. Pojmenováváme rozdíly mezi silnou a slabou synestézi, kdy silná se projevuje jen u 4 % populace a má určitá kritéria. Slabá synestezie je něco, co vsobě může najít každý z nás.

[bouba & kiki](#)

smyslu plnost domů o projektu synestezie otázky odpovědi

synestezie

Synestezie je neuropsychologický jev, který se projevuje u 4 % lidí. Zjednodušeně můžeme říct, že se jedná o překřížení dvou a více smyslů. To znamená, že ti, kteří mají synestetickou dispozici, souběžně prožívají na základě jednoho smyslového vjemu i vjem další, který v realitě neexistuje (ale synestetik ho prožívá jako reálný).

Tento fenomén byl v historii nespočetněkrát zkoumán, přesto doteď nevíme, jak přesně funguje. Už Pythagoras v antickém Řecku pátral po spojení barev a zvuků. Ve staré Číně hledali vztah hudby a náboženských prožitků. Isaac Newton počítal souvislosti zvukových a světelných vlnění. Na přelomu 19. a 20. století se začala synestezie zkoumat zneurologického hlediska.

A dnes? Zdaleka nevíme všechno, ale vědci ve výzkumech pokročili. Víme například, že synestezie je častěji dispozicí žen, a že se nejspíše přenáší dědičně. Zdá se, že každé novorozeně je synestetikem, postupně se ale propojení smyslů vytrácí. Pojmenováváme rozdíly mezi silnou a slabou synestézi, kdy silná se projevuje jen u 4 % populace a má určitá kritéria. Slabá synestezie je něco, co vsobě může najít každý z nás.

bouba & kiki

Tento výzkum se zabývá důkazem slabé synestezie. Většina lidí odpoví, že Bouba je oblý tvar a Kiki je tvar špičatý. V češtině je podoba slov s přívlasky evidentní, ale respondenti tohoto průzkumu mluvili různými jazyky. Zároveň v naší abecedě je písmeno B kulaté a K špičaté, tento výzkum však funguje i napříč různými abecedami. Výzkum zahrnuje i odpovědi dětí a národů, které neumějí číst a psát. Proto se zdá, že lidé obecně mají cit pro propojení zvuku a vizuálního tvaru.

[bouba & kiki](#)

Ale jedno po druhém – jak poznáme pravou synestezii?

Pravý synestetik ve svém vnímání splňuje všechny z těchto podmínek:

- Asociace mezi smysly se objevují vždy a zcela automaticky.
- Synestetické zážitky jsou vědomě prožité a zapamatovatelné.
- Asociace mezi jednotlivými smysly jsou konzistentní v čase, tedy neměnné.
- Synestetické vjemy jsou prožívání emočně.

Oproti tomu je slabá synestezie metaforická a intuitivní. Existuje spousta průzkumů, které dokazují, že každý dokáže do určité míry propojit své smysly (např. Boubá a Kiki). Hledat v sobě spojitosti mezi tím, co vnímáme různými smysly, nám může pomoci aktivovat imaginativní inteligenci. Synestezie nás může inspirovat a nebo nám třeba může pomoci s pamětí.

druhy synestezie

Druhů synestezie je velké množství, zde je uvedeno pár rozšířených příkladů.

Synestezie nepracuje jen s pěti smysly, které známe ze školy, ale s rozšířeným pojetím smyslů, tedy například i s vnímáním času či prostoru.

grafémovo-barevná

Jedná se o nejrozšířenější druh synestezie a jde o vnímání grafických znaků (tedy písmen, číslic či slov) barevně. Ačkoliv **konkrétní** grafém může u jednotlivých synestetiků vyvolávat jinou barevnou odezvu (pro jednoho bude např. písmeno A červené, kdežto druhý jej bude vnímat jako modré), je důležité, že pro konkrétní osobu budou mít jednotlivá písmena stejnou barvu po celý život (první zmíněný synestetik uvidí po celý život a ve všech textech A červeně).

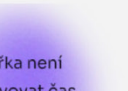
barevné slyšení

Barevné slyšení, neboli chromestezie, propojuje barvy a zvuky. Je zásadním fenoménem v umění, speciálně v tom abstraktním a dnes v digitálním (více dole v odkazech). Pokud se zaměříme na slabou synestezii, většina z nás se shodne na jasných barvách vysokých tónů a naopak na temnějších barvách tónů hlubokých.

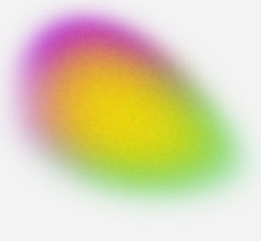

časově prostorová

Je dobré si uvědomit, že takřka není možné si vizuálně nepředstavovat čas. Většina z nás vnímá čas lineárně, a proto si představí rok na lince, ať už vodorovně nebo svisle. Velký vliv může mít i to, co jsme si např. s jednotlivými ročními obdobími spojili v dětství. Pak jsou ale mezi námi i takoví, jejichž rok se točí jako prstenec kolem jejich hlavy.

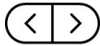
Druhů synestezie je opravdu hodně a výzkum tohoto tématu stále pokračuje. Někteří synestetici například vnímají hmatový pocit při ochutnání jídla („to kuře ještě nemá dost ostnů“), barevnou auru kolem postav lidí a zvířat nebo chuťový vjem při vyslovení některých slov („když slyším ‚město‘, pociťuji vůstech chuť páрку“).

odkazy

Pokud tě téma synestezie zajímá, zde najdeš několik doporučení na zdroje, ze kterých se můžeš dozvědět více.

o projektu

Svět kolem nás nabízí tolik podnětů, až je to někdy příliš. Ve stimulaci našich smyslů hrají prim technologie. Není jednoduché věřit tomu, co vnímáš a být si toho plně vědom.

Smysluplnost se snaží inspirovat k důvěře ve své smyslové vnímání a hledá cesty, jak být blíž našemu okolí. Téma projektu je synestezie, a to především ta, kterou v sobě může najít každý z nás. Touto hrou se smysly se člověk dostává do kontaktu se sebou samým a učí se naplno vnímat.

Tento web vznikl za účelem doplnění obsahu instalace, která je momentálně vystavená v Klášterních zahradách v Chrudimi.

Projekt vznikl jako diplomová práce na půdě Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni v ateliéru Grafický design a Digitální média. Speciální poděkování patří doc. ak. mal. Dittě Jiříčkové za vedení práce a Mgr. et. Mgr. Zdeňce Špiclové za odborné rady.

Instalace by nevznikla bez sponzorských darů firem AO-delta a Ekomonitor.

smysluplnost domů o projektu synestezie otázky odpovědi

odpovědi

jaký tvar má smích?

»

kolečko, ale spíš takový šišečko

»

úsměv, který rozhodně zahrnuje vrásky u očí a rýhy od toho úsměvu ve tvářích

»

hodně jehlanů vedle sebe

jak zní klid?

»

tlukot vlastního srdce, který cítíš po celém těle

»

jako místnost, kde jsem sama, ale tlumeně slyším, jak venku chodí a mluví lidi

»

tiché praskání, jak když venku mrholí

jakou barvu má léto?

»

je to takový přechod barev od světle modré a zelené přes oranžovou až po žlutou

»

žlutou! někdy okrovou jako zrající obilí, která přechází do takové červánkové

»

duhovou a taky dost žlutou

jak vypadá rok?

»

jako snůžka čísel proplétajících se mezi barvami a tvary

»

jako tečka mezi větama

»

dlouhá řada měsíců V hlavě mám celý život takový vizuál, ve kterém si ten čas představuju a můžu si tak zapisovat narozeniny/události/deadlines/... diáře nepoužívám.

která emoce je modrá?

»

samota, ale šťastná a klidná

»

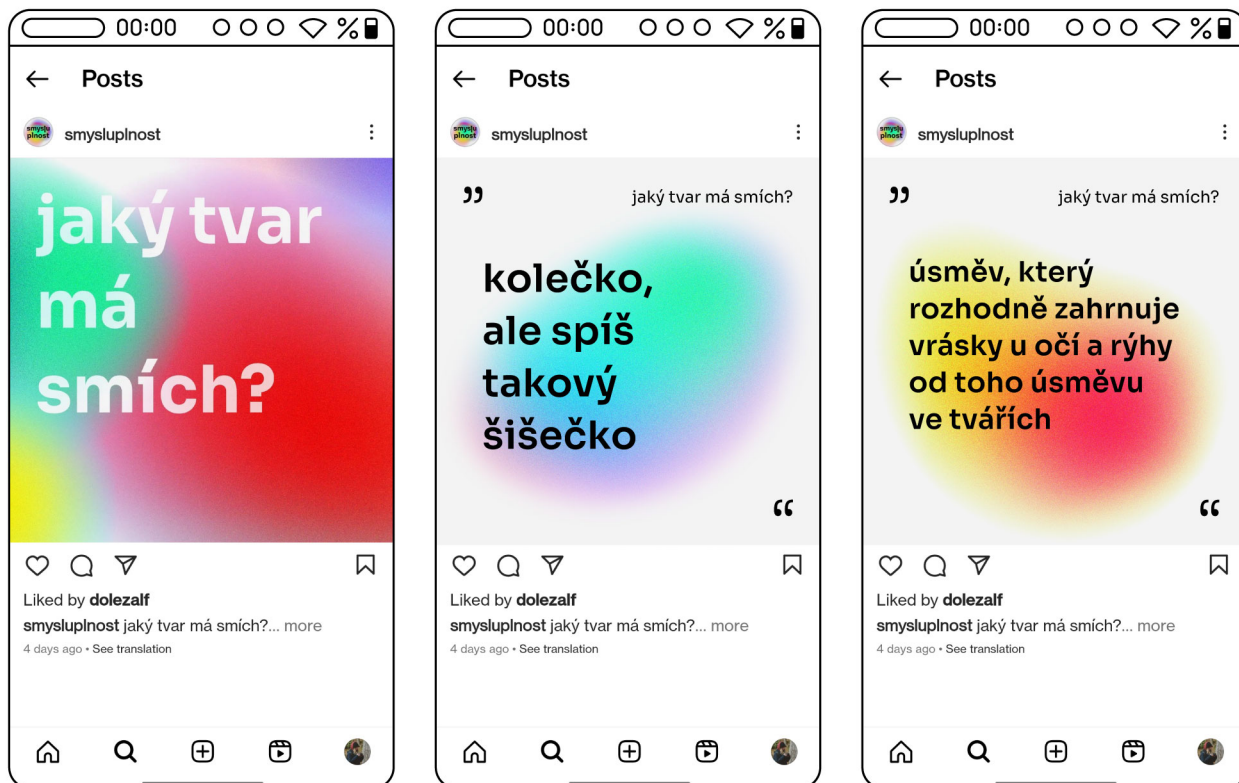
smutek přece, disney to určil

»

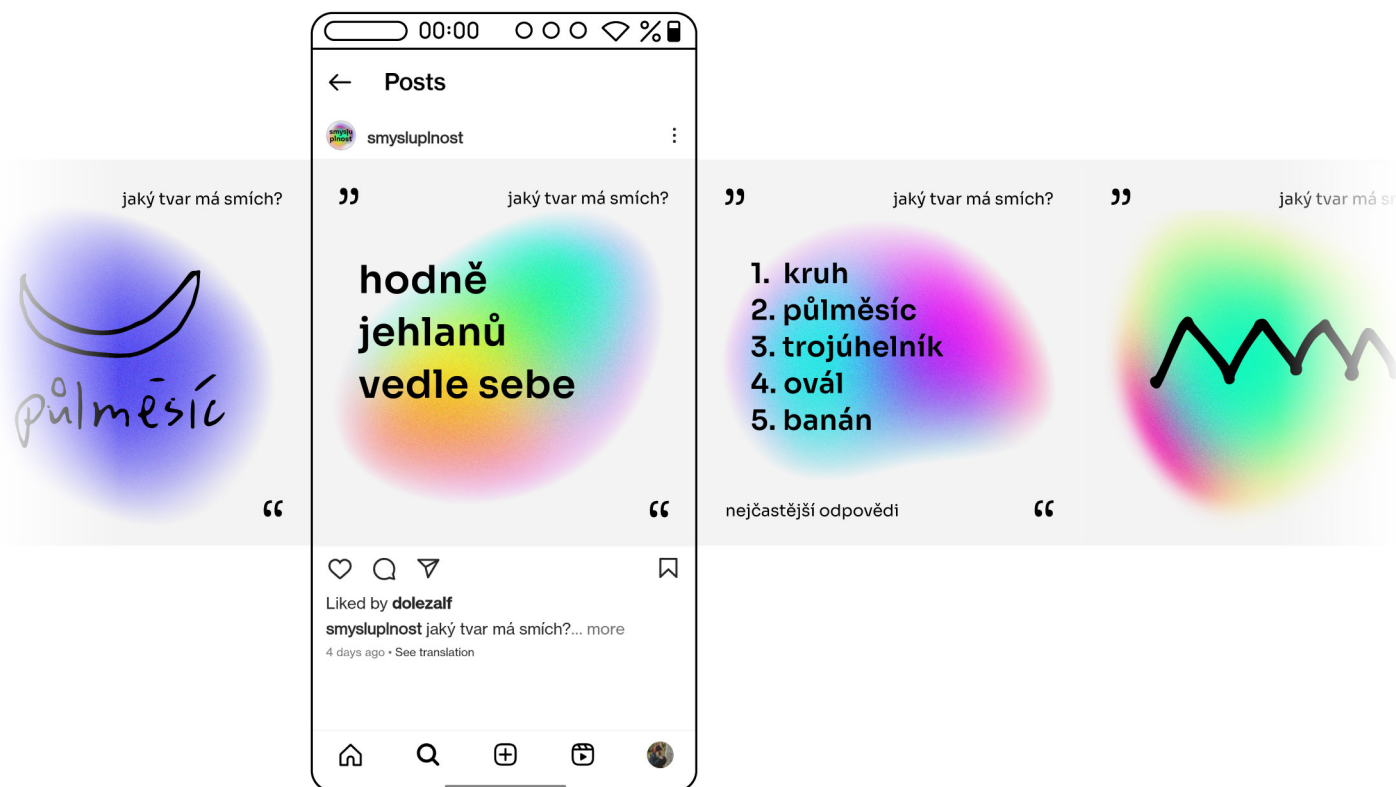
asi by záleželo na odstínu, ale první mě napadne smutek nebo úzkost

Sleduj instagram [@smysluplnost](#) pro mnohem víc!

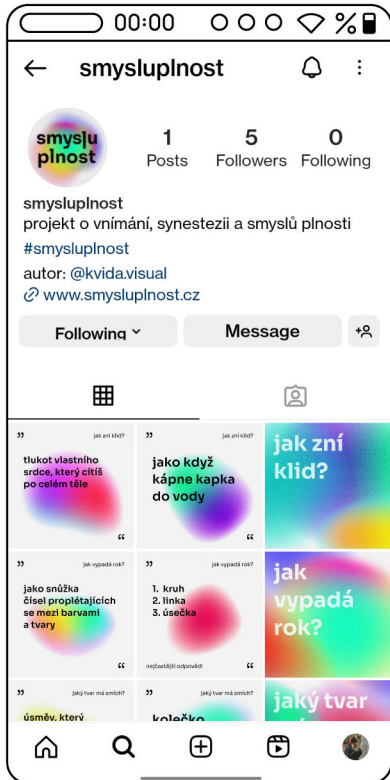
[@smysluplnost](#)
smysluplnost@gmail.com

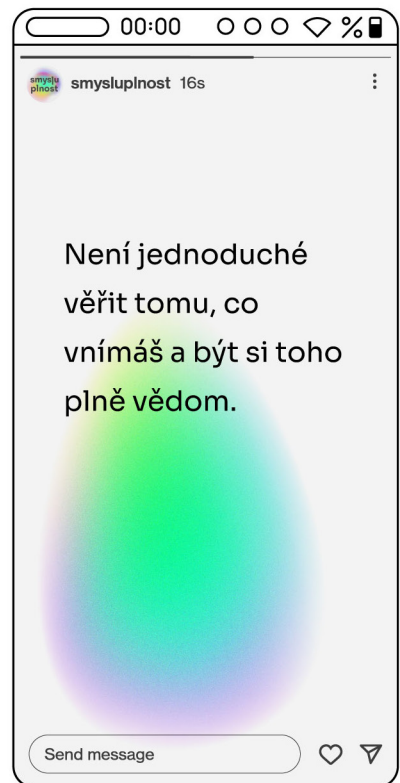
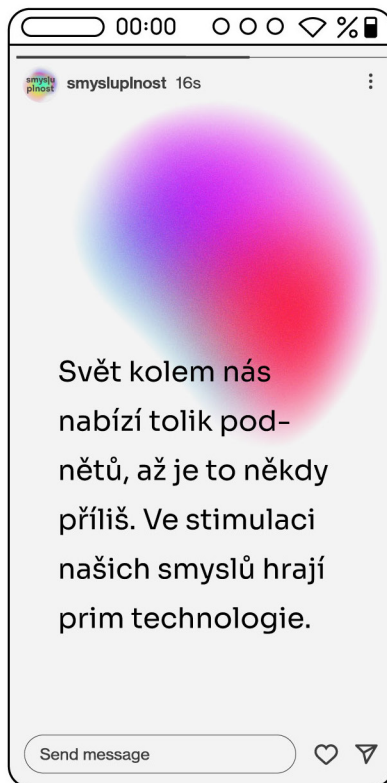
Příloha č. 23 | vizualizace Instagram

Příloha č. 24 | vizualizace Instagram

Příloha č. 25 | vizualizace Instagram

Příloha č. 26 | vizualizace Instagram